

2026/995

4.5.2026

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2026/995

z dnia 29 kwietnia 2026 r.

w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/947 w odniesieniu do zwiększonej skuteczności gwarancji na działania zewnętrzne

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 209 i 212,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Podstawą unijnych instrumentów finansowania zewnętrznego, w tym Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus (EFZR+) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 ⁽²⁾, nadal są cele i zasady działań zewnętrznych Unii określone w art. 3 ust. 5 oraz w art. 8 i 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), a także polityka Unii w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju określona w art. 208 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Środki mające na celu zwiększenie skuteczności gwarancji na działania zewnętrzne ustanowionej rozporządzeniem (UE) 2021/947 (zwanej dalej „gwarancją na działania zewnętrzne”) powinny być realizowane w sposób w pełni zgodny z tymi celami i zasadami oraz zapewniać zgodność polityk Unii i priorytetów krajów partnerskich.
- (2) Globalny kontekst geopolityczny i geoeconomiczny wymaga, aby Unia potwierdziła swoje zobowiązanie do ustanawiania wzajemnie korzystnych partnerstw z krajami partnerskimi, w tym swoje zobowiązanie do konsolidacji instytucji demokratycznych, wzmocnienia stabilności i bezpieczeństwa w regionie, sprostania wyzwaniom związanym z migracją, wspierania rozwoju społecznego, dywersyfikacji łańcuchów dostaw, utrzymania międzynarodowego ładu opartego na zasadach oraz zaradzenia skutkom rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie.
- (3) Unia i jej państwa członkowskie łącznie nadal stanowią największe na świecie źródło oficjalnej pomocy rozwojowej, dlatego też ich strategiczne ambicje i działania należy zdecydowanie promować. W ramach podejścia „Drużyna Europy” polityki Unii w zakresie współpracy międzynarodowej oraz polityki jej państw członkowskich w zakresie współpracy międzynarodowej powinny się wzajemnie uzupełniać, aby zwiększyć skuteczność, wpływ i wartość dodaną ich zbiorowej pomocy oraz przyczynić się do budowania świadomości i widoczności działań Unii i jej państw członkowskich w krajach partnerskich.
- (4) W sprawozdaniu Draghiego z 2024 r. w sprawie przyszłości europejskiej konkurencyjności zaleca się zapewnienie większego zaangażowania sektora prywatnego oraz zmniejszenie nadmiernych zależności zewnętrznych poprzez zabezpieczenie dostaw surowców, czystej energii, zrównoważonych paliw transportowych i czystych technologii z całego świata, oraz poprzez modernizację i wykorzystanie strategii *Global Gateway* określonej we wspólnym komunikacie do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego z dnia 1 grudnia 2021 r. zatytułowanym „Strategia *Global Gateway*” (zwanej dalej „*Global Gateway*”), a także modernizację i wykorzystanie planów wzrostu dla krajów objętych procesem rozszerzenia oraz kompleksowych partnerstw w ramach polityki sąsiedztwa, które to plany i partnerstwa wymagają dodatkowych zasobów.

⁽¹⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 10 marca 2026 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 30 marca 2026 r.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 (Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

- (5) Istotnym unijnym instrumentem finansowania, służącym realizacji celów *Global Gateway* oraz inwestycji strategicznych, jest EFZR+, a w szczególności jego gwarancja budżetowa, będąca częścią gwarancji na działania zewnętrzne. Zwiększenie efektywności gwarancji na działania zewnętrzne uwolniłoby finansowanie priorytetowych działań zewnętrznych Unii, w tym ewentualne zwiększenie skali *Global Gateway*, przy jednoczesnym przyjęciu zróżnicowanego, uwzględniającego kontekst podejścia do krajów partnerskich, zwłaszcza do tych uznanych za doświadczające niestabilności lub konfliktu, krajów najsłabiej rozwiniętych oraz głęboko zadłużonych krajów ubogich.
- (6) Ze względu na ryzyko związane z zagranicznymi wpływami i konkurencyjnymi inicjatywami przy wdrażaniu EFZR + należy zwrócić uwagę na zapewnienie, aby w ramach gwarancji na działania zewnętrzne Unia wspierała wyłącznie te operacje, które są zgodne z wartościami i interesami Unii oraz zapewniają przedsiębiorstwom unijnym równe warunki działania i uczciwą konkurencję.
- (7) EFZR+ spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem ze strony Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) oraz innych instytucji finansowania rozwoju, co potwierdzono w ocenie Komisji dotyczącej instrumentów finansowania zewnętrznego na wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 i 2021–2027.
- (8) Gwarancja EFZR+ mogłaby zostać zwiększona do 2027 r. dzięki skorzystaniu z nadwyżek z Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601⁽³⁾ oraz dzięki skuteczniejszemu wykorzystaniu gwarancji budżetowej Unii poprzez zmniejszenie odpowiedzialności Unii z 65 % do 60 % w ramach specjalnego okna inwestycyjnego EBI o charakterze wyłącznym przeznaczonego dla operacji z kontrahentami będącymi jednostkami państwowymi szczebla centralnego oraz kontrahentami niekomercyjnymi będącymi jednostkami państwowymi niższego szczebla. To zmniejszenie odpowiedzialności weszłoby w życie dopiero po zmianie odpowiedniej umowy w sprawie gwarancji między Komisją a EBI. Przepisanie nadwyżek z wcześniejszych instrumentów na rzecz EFZR+ powinno pozostawać bez uszczerbku dla negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych na okres po 2027 r.
- (9) Przepisanie nadwyżek gwarancji EFZR do rezerw EFZR+ od dnia 31 grudnia 2024 r. wymaga odstąpienia od art. 216 ust. 4 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509⁽⁴⁾.
- (10) Z myślą o zrównoważonych i sprzyjających włączeniu społecznemu działaniach zewnętrznych, które odzwierciedlają szersze zobowiązania geopolityczne Unii, przypisanie nadwyżek gwarancji EFZR do rezerw EFZR + powinno odbywać się z zachowaniem równowagi finansowania między wszystkimi kwalifikującymi się regionami, jak zapisano w postanowieniach dotyczących puli środków finansowych na programy geograficzne w rozporządzeniu (UE) 2021/947, a w szczególności z zachowaniem minimalnych kwot przydzielonych na programy geograficzne określonych w art. 6 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia.
- (11) Zezwolenie na wykorzystanie zasobów gwarancji EFZR+ do wypłaty uruchomionych gwarancji EFZR od dnia 31 grudnia 2024 r. wymaga odstąpienia od art. 214 ust. 6 rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509.
- (12) Należy zwiększyć zdolność EBI, EBOR oraz instytucji finansowania rozwoju do skutecznego wdrażania dodatkowych zasobów poprzez uproszczenie ram dla działań łączonych, konsolidację umów w sprawie gwarancji i pomocy technicznej z tym samym partnerem wykonawczym oraz zmniejszenie częstotliwości sprawozdawczości finansowej z obowiązku sprawozdawczego kwartalnego do obowiązku sprawozdawczego półrocznego. Uproszczenie ma istotne znaczenie dla uruchomienia inwestycji prywatnych na dużą skalę, zwiększenia efektu dźwigni funduszy unijnych oraz stworzenia przewidywalnego środowiska dla partnerów prywatnych, którzy chcą wspólnie inwestować w zrównoważony rozwój.
- (13) Ponadto w zakresie uproszczenia należy znieść spoczywający na partnerach wykonawczych obowiązek kontrolowania informacji na temat poszczególnych operacji w ramach umów w sprawie gwarancji, które partnerzy wykonawczy mają przedstawiać w rocznych sprawozdaniach dla Komisji, gdyż obowiązku tego nie przewiduje rozporządzenie (UE, Euratom) 2024/2509.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 z dnia 26 września 2017 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR), gwarancji EFZR i funduszu gwarancyjnego EFZR (Dz. U. L 249 z 27.9.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1601/oj>).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (14) Skuteczności i uproszczeniu powinny towarzyszyć odpowiednie przejrzystość i rozliczalność, zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi Komisji wobec władzy budżetowej określonymi w art. 41 ust. 7 rozporządzenia (UE) 2021/947, w tym przekazywanie jasnych informacji na temat wyników EFZR i EFZR+, lewarowania funduszy, przydziału środków na programy i projekty, łącznych stwierdzonych nadwyżek i deficytów, pochodzenia wszelkich nadwyżek i kwot proponowanych do ponownego przydziału. Komisja powinna przekazywać jasne i regularne sprawozdania na temat dodatkowości operacji w ramach EFZR+, w tym dowody na to, że projekty objęte wsparciem mają wyższy profil ryzyka niż porównywalne zwykle działania inwestycyjne partnerów wykonawczych.
- (15) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie zwiększenie zaangażowania Unii w krajach partnerskich oraz zmniejszenie jej nadmiernej zależności zewnętrznej, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary lub skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2021/947

W rozporządzeniu (UE) 2021/947 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 30 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Na zasadzie odstępstwa od art. 212 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 (*) spłaty należności i przychody generowane przez instrumenty finansowe ustanowione w niniejszym rozporządzeniu zostają przeznaczone na cele pierwotnej linii budżetowej po odliczeniu kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie.

Na zasadzie odstępstwa od art. 216 ust. 4 lit. a) rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509 wszelkie nadwyżki rezerw na gwarancję EFZR na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1601 zgłoszone w latach 2025, 2026 i 2027 w dokumencie roboczym dołączonym do projektu budżetu zgodnie z art. 41 ust. 5 lit. h) rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509 wykorzystuje się do tworzenia rezerw na gwarancję budżetową wspieraną przez EFZR+.

Zasoby, o których mowa w akapitach pierwszym i drugim niniejszego ustępu, stanowią wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).”;

- 2) w art. 31 ust. 8 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Na zasadzie odstępstwa od art. 214 ust. 6 rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509 zasoby EFZR+ związane z tworzeniem rezerw na gwarancję budżetową wspieraną przez EFZR+, o których mowa w art. 214 ust. 4 akapit pierwszy lit. b) i d) rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509, wykorzystuje się na pokrycie płatności w kwocie powyżej 10 milionów EUR z tytułu uruchomienia gwarancji EFZR w latach 2025, 2026 i 2027.”;

- 3) art. 36 ust. 1 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„EBI posiada wyłączność w odniesieniu do operacji realizowanych w ramach specjalnego okna inwestycyjnego o charakterze wyłącznym z kontrahentami będącymi jednostkami państwowymi szczebla centralnego oraz kontrahentami niekomercyjnymi będącymi jednostkami państwowymi niższego szczebla. W ramach specjalnego okna inwestycyjnego o charakterze wyłącznym wkład z tytułu zasobów własnych rozumie się jako przyjęcie ryzyka rezydualnego; gwarancja UE pokrywa 60 % łącznej kwoty wypłaconych pożyczek i udzielonych gwarancji w ramach działań EBI z zakresu finansowania, pomniejszonej o kwoty zwrócone i powiększonej o wszelkie związane z nimi kwoty.”;

- 4) w art. 38 uchyla się ust. 6.

*Artykuł 2***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 29 kwietnia 2026 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

M. RAOUNA
